

[https://doi.org/10.52326/jss.utm.2021.4\(3\).04](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2021.4(3).04)
UDC 378.14:004:159.9.72:616-036.21

EVALUATION OF LEARNING QUALITY AND STUDENT SATISFACTION DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Serghei Andronic, ORCID: 0000-0002-1178-3798,
Luminița Bernaz*, ORCID: 0000-0002-0846-0883,
Irina Tutunaru, ORCID: 0000-0002-6405-1152,
Stela Balan, ORCID: 0000-0002-9686-0026,
Diana Munteanu, ORCID: 0000-0003-3400-1442

Technical University of Moldova, 168 Stefan cel Mare si Sfânt Blvd., Chisinau, Republic of Moldova
Corresponding author: Bernaz Luminița, luminita.bernaz@mtcp.utm.md

Received: 06. 29. 2021

Accepted: 07. 31. 2021

Abstract. The paper represents the results of the study based on the students' questionnaire in the „Evaluation of the quality of remote education” survey. The current survey was conducted in order to identify the impact of the training format (remote in contrast with conventional learning) on both qualities of the studies and student satisfaction levels in the conditions imposed by the Covid-19 pandemic. The questioning of the students took place in 2 rounds, which has allowed us to observe the change in the quality of the studies from the moment in which the remote learning was introduced. When the restrictions were applied, there was a need for a quick transition of the teaching process from the conventional to the online format. In the past year, there was a large amount of knowledge that was gained in terms of online teaching, and thus there is need for further improvement and adaptation of our teaching capacities. To sum up, there are several actions that were formulated for the implementation of online training as a means of support for traditional learning formats.

Keywords: *educational platforme, expectations, online training, learning facilities.*

Rezumat. Lucrarea prezintă rezultatele studiului realizat în baza chestionării studenților în cadrul sondajului *Evaluarea calității studiilor la distanță*. Acesta a fost desfășurat în scopul stabilirii impactului formei de instruire asupra calității studiilor și satisfacției studenților în condițiile impuse de pandemia Covid-19. Chestionarea s-a desfășurat în două reprize și a permis observarea schimbării din momentul trecerii forțate la forma de instruire la distanță, când restricțiile cauzate de pandemie au impus necesitatea transferării rapide a procesului de instruire de la forma tradițională, față-în-față, la instruirea integral online, și peste 1 an, în care s-a acumulat experiență, s-a conștientizat necesitatea implicării, adaptării și dezvoltării continue. În concluzie au fost formulate direcțiile de acțiune viitoare în vederea implementării instruirii online ca formă de suport pentru formele tradiționale de învățare.

Cuvinte-cheie: *platforme educaționale, așteptări, instruire online, facilități de învățare.*

Introducere

La 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății, printr-un comunicat de presă a declarat că COVID-19 este o problemă mondială de sănătate publică, anunțând pandemia [1]. Anul 2020 și prima jumătate a anului 2021 au trecut, fiind determinate de restricțiile cauzate de pandemia COVID-19, care a generat schimbări majore în toate domeniile de activitate la nivel local și global. Situația de criză a scos în evidență mai multe probleme existente în societate, determinând schimbări radicale ale mentalității. În acest context, schimbările la care a fost supus sistemul educațional au fost semnificative, în special raportat la intervalul de timp care a fost disponibil pentru acestea. Provocarea principală a constituit-o necesitatea de a „învăța” studenții să realizeze studii în condiții de transfer al procesului de instruire în format online.

Abilitățile digitale de diferit nivel (alfabetizare, calcul, rezolvare creativă a problemelor) erau din ce în ce mai solicitate în epoca industriei 4.0, începută înainte de pandemie. Covid-19 a intervenit și aici cu noi tendințe educaționale, care, urmând nevoile pieței muncii, impun instituțiile de învățământ să caute soluții nu numai pentru digitalizarea educației, ci și pentru menținerea actualității programelor de instruire oferite. Aceste solicitări sunt condiționate de viteza cu care se schimbă abilitățile solicitate, axarea instruirii pe programe înguste, nu neapărat de durata celor de licență, incertitudinea pe care o simt studenții în perioade cu schimbări majore de oportunități, flexibilitatea oferită de învățământul online. Ceea ce a devenit clar în această perioadă pandemică este importanța acumulării cunoștințelor indiferent de granițe, instituții și componente ale societății.

Tehnologia de învățare online joacă un rol substanțial în acest proces, iar explorarea întregului său potențial revine tuturor [2].

Provocări și probleme identificate

Instituțiile de învățământ superior în general și actorii procesului educațional în particular au resimțit impactul negativ al crizei cauzate de pandemia COVID-19, fiind puternic influențate atât experiențele personale și profesionale, cât și componentele aferente procesului educațional. Transferul activităților didactice teoretice și aplicative în mediul virtual a constituit o provocare pentru învățământul superior, influențând în mod direct eficiența activităților didactice.

Pentru asigurarea continuității procesului de studii, Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM), ca și alte instituții de învățământ din Republica Moldova, dar și lumea întreagă, a fost pusă în fața necesității de desfășurare a activităților urgente, necesare pentru a asigura funcționarea procesului de studii în formatul învățământului la distanță. Aceste acțiuni au necesitat eforturi substanțiale comune din partea administrației, cadrelor didactice și studenților. Preocupările de bază în aceste realități au fost canalizate spre menținerea calității actului educațional. Regimul de urgență în care s-a realizat trecerea în alt format de predare, învățare și evaluare a avut drept consecință identificarea exemplelor de inovare educațională, dar și generarea situațiilor de inegalitate și de formare a lacunelor. Principalele probleme care au ieșit în evidență în faza incipientă a trecerii procesului de studii în format online au fost accesul la învățământul la distanță, pregătirea cadrelor didactice pentru desfășurarea procesului de instruire în acest format, calitatea și incluziunea educației. Învățământul online s-a dovedit a fi dificil de pus în aplicare pentru anumite grupuri de vârstă, pentru persoane vulnerabile din punct de vedere social, în special în condiții de activitate pe termen lung.

Mai mult, în pofida faptului că declarativ modul de organizare a proceselor de instruire era stipulat ca online, în esență s-a recurs la o transpunere în regim de urgență a activităților didactice tradiționale din spațiile educaționale într-un mediu virtual. Contextul educațional în care a fost plasată instruirea a impus căutarea de soluții pentru menținerea calității învățării realizate la distanță și prin intermediul mijloacelor TIC. Acest proces de căutare a fost axat pe rigorile unei educații online care într-o definiție acceptată la nivel intuitiv reprezintă o variantă de realizare a activităților de predare-învățare-evaluare bazată pe facilitățile oferite de instrumentele și mijloacele TIC, comunicarea fiind asigurată prin Internet cu alternarea a două tipuri de instruire: sincronă și asincronă.

În vederea identificării unor soluții pentru problemele menționate, UTM în perioada 01.07.2020-30.06.2021 a realizat activități bine orientate în cadrul proiectului 20.70086.23/COV (70105) Transformări digitale instituționale și didactice pentru învățământul ingineresc la distanță din Republica Moldova (DIGIFORME), care a fost dezvoltat ca răspuns la apelul Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare în cadrul Programului UE Orizont 2020 și expresia de interes din cadrul Ofertei de soluții de cercetare-inovare privind combaterea și atenuarea impactului pandemiei COVID-19 [3].

Dificultățile întâmpinate de instituțiile de învățământ sunt confirmate și de datele Biroului Național de Statistică [2], care a publicat rezultatele unui studiu realizat în trimestrul III al anului 2020, în care au fost abordate și subiecte referitoare la accesul privind învățământul la distanță. Potrivit acestui studiu, circa 10% de respondenți au declarat probleme de ordin tehnic: conexiune slabă sau lipsa conexiunii la Internet, număr insuficient de computere/dispozitive electronice. Mai mult de jumătate din respondenți au semnalat probleme legate de dificultățile întâmpinate la studiul materialelor educaționale primite, 29,0% consideră că nu dețineau cunoștințe suficiente pentru utilizarea computerului sau platformelor educaționale.

Dezvoltarea rapidă a Internetului și a resurselor web a impulsat extinderea semnificativă a învățării online. Odată cu dezvoltarea instrumentelor digitale și trecerii pe larg de la forma tradițională de studii la instruirea la distanță, aspectele legate de satisfacția studenților, impactul digitalizării asupra calității studiilor a devenit obiect de interes al cercetătorilor [5].

Diverse abordări definesc și evaluează satisfacția studenților. În studiul lui Afzaal Ali Israr la Ahmad International Islamic University elemente de interes au fost: satisfacția studenților în general, interacțiunea student-profesor, performanța profesorului și evaluarea cursului [6]. Rezultatele acestui studiu au indicat că majoritatea studenților au arătat niveluri ridicate de satisfacție în ceea ce privește interacțiunea student-profesor, performanța profesorului și evaluarea cursului.

Într-un studiu înrudit cercetătorii Mahmood Azhar, Mahmood Sheikh Tariq și Malik Allah Bakhsh au susținut că prezența și implicarea profesorului are rolul cel mai critic în modul cum studenții evaluează învățarea online [7].

Ke și Kwak au determinat 5 elemente-cheie în centrarea pe student pentru instruirea online: relevanța studentului, învățarea activă, învățarea autentică, autonomia în învățare și competența în utilizarea TIC. Gradul de acoperire al acestor elemente-cheie determină satisfacția studentului [8].

Studiile de până în anul 2020 s-au desfășurat în condițiile aplicării voite a instruirii online. Pandemia COVID a impus trecerea ad-hoc la această formă de instruire, multe sisteme nefiind pregătite pentru această provocare. Astfel, instituțiile de învățământ, dar și alte

organizații au desfășurat cercetări la începutul perioadei pandemice și pe parcurs pentru a determina necesitatea și a întreprinde acțiuni active în vederea menținerii calității studiilor, dar și susținerii studenților.

Un studiu efectuat de We Work în colaborare cu brightspot strategy a arătat o scădere substanțială a gradului de satisfacție al studenților de învățământul online comparativ cu primele cercetări desfășurate în anul 2018 [9]. Una din cauzale invocate a fost „izolarea”, care a influențat semnificativ studenții care au avut o experiență anterioară în învățarea face-to-face.

Organizația obștească „Rosiiskoie profesorskoie sobranie” a desfășurat un studiu amplu cu participarea studenților din Rusia, care a confirmat că tinerii actuali se integrează și se adaptează ușor în mediul de învățare online.

Printre aspectele pozitive ale învățământului la distanță au fost evidențiate posibilitatea de a lucra în condițiile confortului casnic și economia de timp pentru deplasare spre locul de studii. Aspectul negativ este comun pentru majoritatea studiilor: lipsa contactului social ca element important nu doar pentru învățare dar și pentru confortul uman [10].

Cercetătorii Școlii Superioare de Economie au concluzionat problemele sistemului de învățământ care necesită atenție sporită: instruirea calitativă pentru domeniile care formează abilități practice, susținerea studenților defavorizați, consilierea studenților din primii ani de studii în vederea dobândirii abilităților de învățare independentă [11].

Majoritatea respondenților implicați în sondajul organizat în Universitatea de Stat de Medicină din Tveri, Russia au remarcat rentabilitatea educației la distanță prin utilizarea metodelor moderne de predare (48% dintre studenți și 57,1% din profesori), de asemenea, se remarcă avantaje importante privind flexibilitatea învățării la distanță (în rândul studenților 36%, printre profesori 28,6%). Iar importantul dezavantaj al acestui mod de învățare rămâne a fi lipsa de contact între profesor și student [12].

Inside Higher Ed și Hanover Research au chestionat de două ori, cu intervalul de o lună 187 directori de colegii și rectori ai universităților pentru a vedea cum au evoluat prioritățile lor în condiții pandemice. În rezultatul sondajului au fost identificate problemele de durată scurtă și de durată lungă specifice realizării studiilor online, mai mult, a fost menționat că o lună de activitate în acest regim a permis luarea sub control a provocărilor aferente, cu menținerea standardelor academice impuse [13].

Cu toate acestea, sondajul realizat online pe un eșantion de 1012 persoane adulte din SUA și 1010 din Marea Britanie a arătat: 65 - 66% din respondenți consideră că studenții care au finalizat studiile în anul 2020 online dețin un volum mai mic de informații, 87-88% din respondenți consideră că cadrele didactice au nevoie de mai multă pregătire pentru a preda eficient în format online, cred că această situație va face învățarea online mai banală în viitor, 86-88% cred că instituțiile de învățământ ar trebui să facă mai mult pentru a forma abilități digitale, cum ar fi colaborarea și comunicarea virtuală, care vor pregăti tinerii pentru activitatea ulterioară într-o lume condusă de tehnologie [14].

Interes pentru instituțiile de învățământ superior prezintă și rezultatele studiului realizat în cadrul a 170 instituții, preponderent din Europa pentru a înțelege impactul Covid-19 asupra deciziei tinerilor de a se înscrie la studii, în special în cazul celor care optau pentru studii în străinătate.

Astfel, 41% dintre studenți au declarat intenții de schimbare a planurilor legate de studii prin amânarea înscrierii sau selectarea unei universități din țară. Sondajul arată că

există două elemente care au un impact crucial asupra recrutării studenților internaționali: granițele închise la începerea semestrului (77%) și oficiile de vize care nu procesează cererile studenților (tot 77%) [15].

Premisele clare pentru continuarea procesului educațional în acest format au determinat necesitatea realizării unui studiu pentru a determina căile de menținere a calității studiilor și de asigurare a accesului la învățământ: poziții cheie din politica UTM.

Scopul studiului – stabilirea gradului de satisfacție a studenților de calitatea studiilor desfășurate la distanță și utilizarea rezultatelor în scopul identificării problemelor și elaborarea soluțiilor de îmbunătățire a situației. Rezultatele pot servi și ca date de intrare pentru proiectarea învățământului organizat prin forma de instruire la distanță.

Materiale și metode de cercetare

Studiul a fost realizat în baza rezultatelor obținute în urma chestionării studenților în cadrul sondajului *Evaluarea calității studiilor la distanță*, pus în aplicare în semestrele de primăvară ale anilor universitari 2019/2020 și 2020/2021. Pentru interpretare, analiză și generalizare a datelor s-a folosit analiza și sinteza.

Pentru stabilirea nivelului general de satisfacție a studenților privind calitatea instruirii la distanță s-au abordat următoarele aspecte: gradul de satisfacție cu referire la calitatea organizării instruirii la distanță; focusarea pe învățământul la distanță; promptitudinea reacționării la solicitările cadrelor didactice și ale colegilor; gradul de corespundere al cunoștințelor obținute cu așteptările; eficiența predării materialului; gradul de dificultate al învățării prin forma de instruire la distanță; gradul de pregătire a cadrelor didactice pentru predarea la distanță; gradul de facilitare a învățării prin materialele didactice propuse; calitatea cursurilor teoretice și activităților practice desfășurate la distanță; durata studiului individual și disponibilitatea urmăririi în continuare a acestei forme de instruire.

Chestionarul aplicat cuprinde 11 întrebări cu variante de răspuns și 2 subiecte de tip deschis pentru prezentarea opiniilor și sugestiilor. Sondajul s-a desfășurat online, prin intermediul platformei *Universitatea mea – Student*, în perioada 27.04 - 28.05 2020 și 27.02.- 27.04.2021.

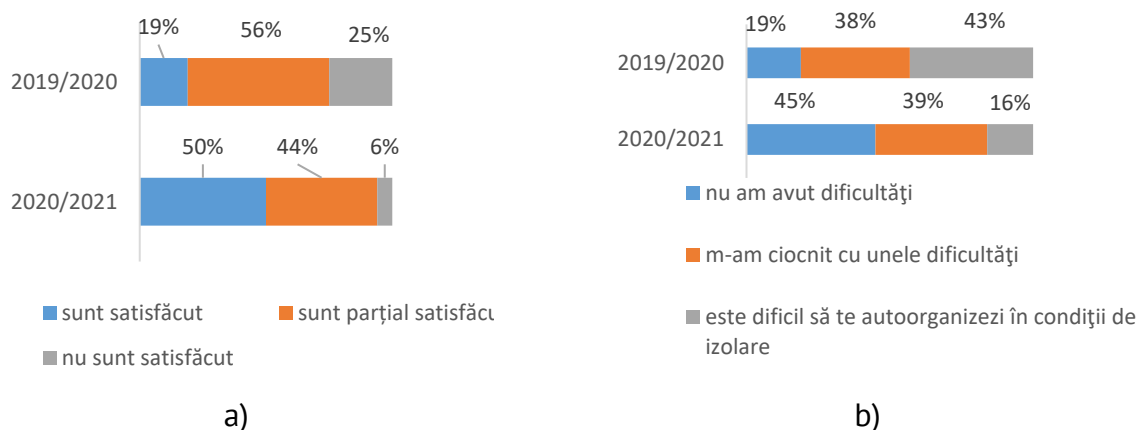
Au participat 870 (20,2%) și 608 (13,26%) persoane corespunzător. Sondajul a fost pus în aplicație în următoarele condiții de desfășurare a activităților didactice: integral online în semestrul de primăvară, anul universitar 2019/2020, în format mixt (activități teoretice și unele activități practice online, lucrări de laborator în format față în față) pentru semestrul de toamnă și integral online pentru cel de primăvară în anul universitar 2020/2021.

Se menționează că regimul de urgență în care s-a realizat trecerea la modul de instruire la distanță a impus căutarea și utilizarea tuturor căilor de comunicare cu studenții, astfel pentru studiul sincron fiind cooptate aplicațiile Microsoft Teams, Zoom, diverse mesagerii (81%), iar pentru formatul asincron s-au folosit platformele MOODLE și ELSE deja existente în UTM (11%). În anul universitar 2020/2021, după prima aplicare a sondajului, UTM a luat decizii privind limitarea numărului de platforme utilizate la nivel de UTM.

Astfel, pentru instruirea sincronă a fost selectată aplicația Microsoft Teams, ponderea utilizării acesteia fiind de 91,8%, iar pentru activitățile asincrone au fost utilizate în continuare platformele educaționale MOODLE și ELSE (2,75%).

Rezultate și orientări

În continuare vom prezenta rezultatele comparative ale sondajului realizat în cele două reprize, evidențind aspectele de îmbunătățire și cele sugestive pentru dezvoltarea formei de învățământ la distanță. Primele două subiecte sunt sugestive pentru formarea unei impresii generale asupra modului de instruire realizat în perioadele menționate (Figura 1 a, b).

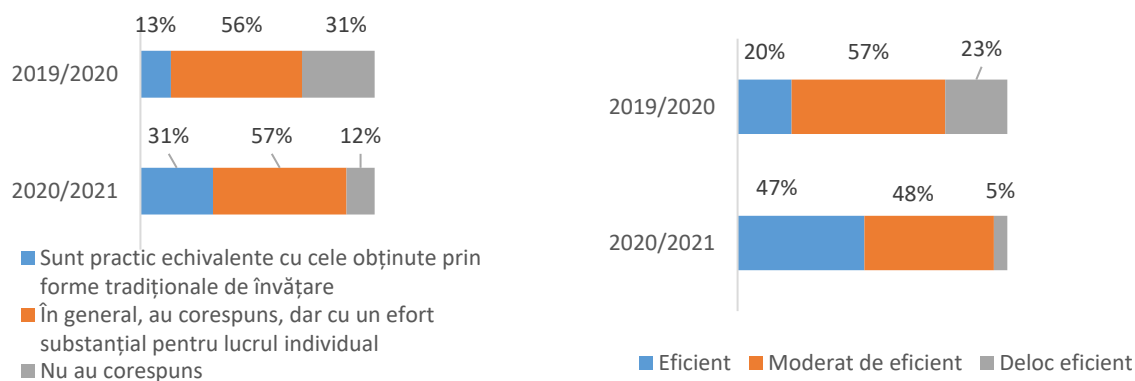

Figura 1. a) Sunteți satisfăcut de calitatea organizării instruirii la distanță?
b) Cât de ușoară este focusarea pe învățământul la distanță?

Cu referire la calitatea organizării instruirii la distanță în a.u. 2020/2021 50% dintre respondenți s-au declarat satisfăcuți, iar 6% nesatisfăcuți. Un număr semnificativ de respondenți au fost parțial satisfăcuți. Comparativ cu anul universitar 2019/2020 ponderea celor satisfăcuți a crescut cu 31%, iar a celor nesatisfăcuți a scăzut cu 19%. Analizând comentariile din sondaj pentru a.u. 2020/2021 se poate constata că gradul de satisfacție a fost influențat de lipsa de relaționare directă cu colegii și cadrele didactice, creșterea semnificativă a volumului de muncă individuală, lipsa vieții sociale, precum și unele aspecte tehnice, cum ar fi calitatea slabă a sunetului sau probleme de conexiune la Internet. De menționat că în a.u. 2019/2020 majoritatea problemelor menționate de studenți s-au referit la numărul mare de platforme utilizate, deficiențe tehnice, lipsa de pregătire a cadrelor didactice pentru instruirea la distanță, număr mare de sarcini individuale. De asemenea, studenții menționează faptul că pentru unele discipline, preponderent cele aplicative, care necesită contact cu echipamente, dar și ghidare continuă din partea cadrelor didactice, instruirea în spațiile universității este preferențială.

În a.u. 2020/2021 se poate observa o creștere substanțială a ponderii celor care nu au întâmpinat dificultăți pentru a realiza instruirea la distanță. Această creștere se poate explica prin experiența acumulată atât de studenți, cât și de cadrele didactice, reglementarea proceselor de bază la nivel de universitate. Dintre cei care au menționat existența dificultăților, majoritatea punctează greutatea de autoorganizare și focusare pe studii în condiții de activitate în afara spațiilor universitare. Frecvente sunt comentariile: lipsa interacțiunii fizice profesor-student, care duce la pierderea concentrării, absența de motivație, stres, percepția slabă a informației livrate prin instrumente digitale, grad înalt de monotonie.

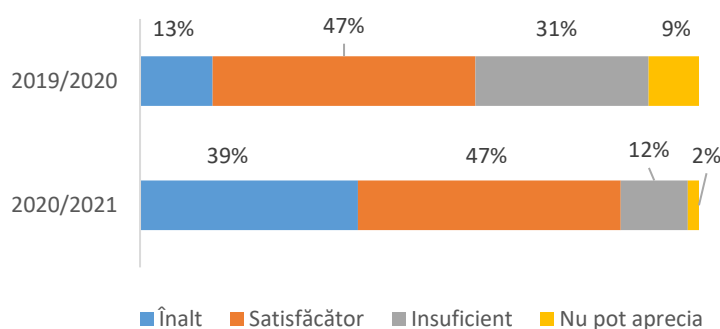
Următoarele două subiecte abordează aspecte legate de așteptările studenților și de eficiența percepută a activităților didactice realizate în format online (Figura 2 a, b).

Figura 2. a) În ce măsură cunoștințele obținute în procesul de învățare la distanță au corespuns așteptărilor? b) Cât de eficient a fost predat materialul prin forma de învățământ la distanță?

Cu referire la calitatea cunoștințelor obținute în anul universitar 2020/2021, 31% dintre respondenți au menționat că cunoștințele obținute au corespuns așteptărilor, fiind înregistrată o majorare substanțială a acestei cote de respondenți (18%). Ponderea celor nesatisfăcuți de cunoștințele obținute s-a redus comparativ cu a.u. 2019/2020 cu 19%, iar numărul celor parțial satisfăcuți a rămas relativ constant. În același context 47% dintre respondenți consideră că materialul a fost predat eficient, comparativ cu 20% din a.u. 2019/2020, 48% consideră că materialul a fost predat moderat de eficient, iar 5% - deloc eficient, în scădere cu 18% față de a.u. 2019/2020.

Studentii au fost invitați să evalueze gradul de pregătire a cadrelor didactice pentru aplicarea predării în condiții de studiu la distanță care a dezvăluit o evoluție în direcția creșterii satisfacției (Figura 3).

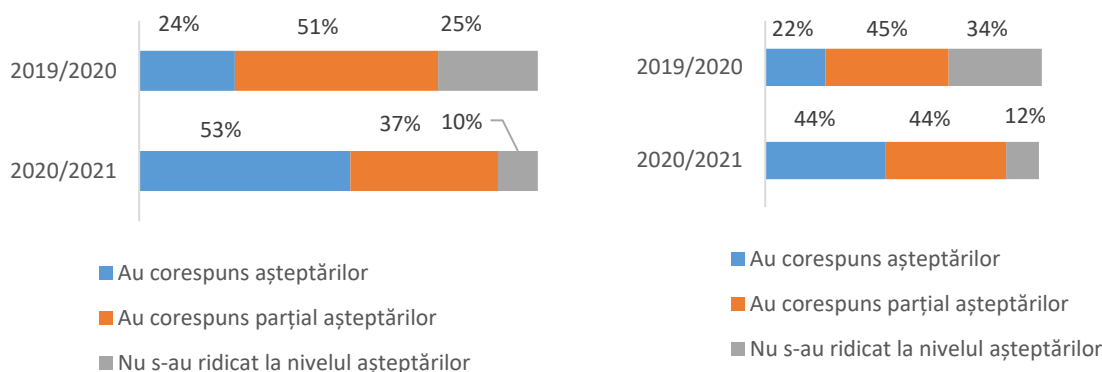

Figura 3. Evaluarea gradului de pregătire a cadrelor didactice pentru învățământul la distanță.

Se menționează, totuși, cota substanțială a respondenților care în a.u. 2020/2021 au continuat să fie rezervați cu privire la gradul de pregătire al cadrelor didactice pentru predarea la distanță: 47% consideră pregătirea satisfăcătoare, iar 12% - insuficientă. Totuși, ponderea celor care apreciază înalt gradul de pregătire al cadrelor didactice a crescut cu 26%, iar a celor care consideră pregătirea insuficientă a scăzut cu 19% comparativ cu 2019/2020. Aceste rezultate se datorează efortului profesorilor depus pentru dezvoltarea competențelor de predare la distanță, ciclului de cursuri de instruire organizate în acest sens de Facultatea Calculatoare, Informatică și Microelectronică, susținerii administrației UTM care a oferit

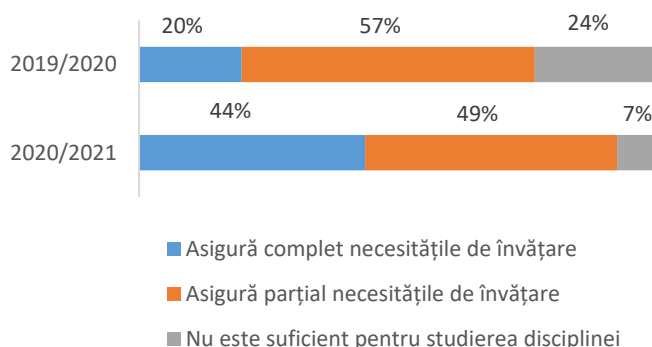
calculatoare personale mai multor cadre didactice, cât și acțiunilor de dezvoltare a personalului desfășurate în cadrul proiectului **Transformări digitale instituționale și didactice pentru învățământul ingineresc la distanță din Republica Moldova**.

În vederea evaluării calității activităților didactice desfășurate în perioada pandemică respondenților le-au fost propuse două subiecte, care au permis formularea unor concluzii pe forme de organizare a activităților: instruire teoretică și aplicații practice (Figura 4 a, b). Interes a prezentat și evaluarea materialelor didactice oferite în acest sens (Figura 5).

Figura 4. a) Cum apreciați calitatea cursurilor teoretice organizate prin învățământul la distanță?

b) Cum apreciați calitatea activităților practice (seminare, lucrări de laborator) organizate prin învățământul la distanță?

Figura 5. În ce măsură materialele didactice (suporturi de curs, prezentări, manuale, indicații metodice etc.) oferite facilitează învățarea la distanță?

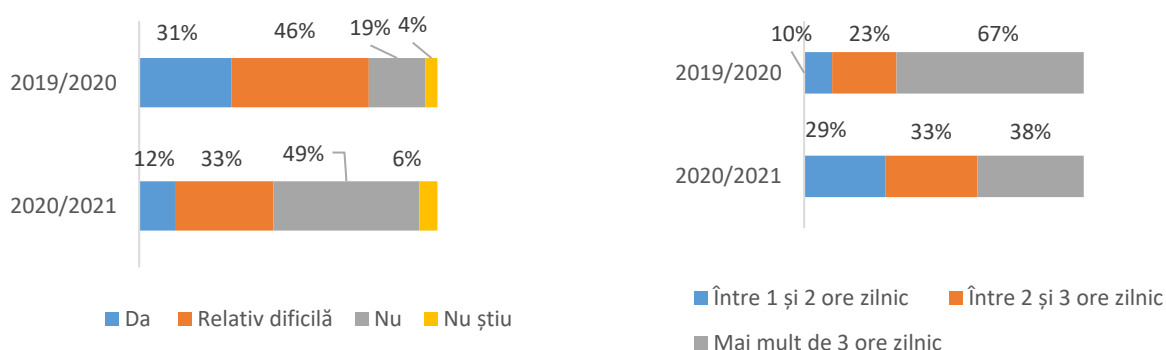
Comparativ cu a.u. 2019/2020 se atestă o îmbunătățire considerabilă a aprecierilor calității activităților didactice desfășurate și a materialelor oferite studenților pentru învățare. Cu referire la calitatea predării, 90% din respondenți au răspuns că calitatea cursurilor teoretice a corespuns total sau parțial așteptărilor, cu o creștere de peste 2 ori a numărului celor care consideră că au fost asigurate complet necesitățile de învățare. Cu referire la activitățile practice, 88% au menționat același lucru și aici numărul celor total satisfăcuți a crescut de 2 ori comparativ cu anul precedent. Coroborat cu situația din a.u. 2020/2021, când 93% dintre respondenți au remarcat că materialele didactice oferite facilitează total sau parțial învățarea la distanță, se poate constata că rezervele cu referire la calitatea cunoștințelor sunt majoritar cauzate de lipsa de experiență a studenților pentru învățarea la distanță, lipsa de conexiune emoțională cu procesul de învățare, limite în activitățile planificate pentru a fi realizate în grup. Totuși, numărul celor care consideră că materialele

sunt parțial adaptate procesului de învățare la distanță rămâne relativ constant (57% în a.u. 2019/2020 și 49% în a.u. 2020/2021). Acest fapt denotă necesitatea re-proiectării materialelor didactice în cazul în care studiile se organizează la distanță, ținând cont de specificul acestei forme de învățământ și impune lansarea unui proces de pregătire metodologică orientată spre instruirea cadrelor didactice în vederea modului de abordare a materialelor didactice utilizate în cadrul acestei forme de instruire.

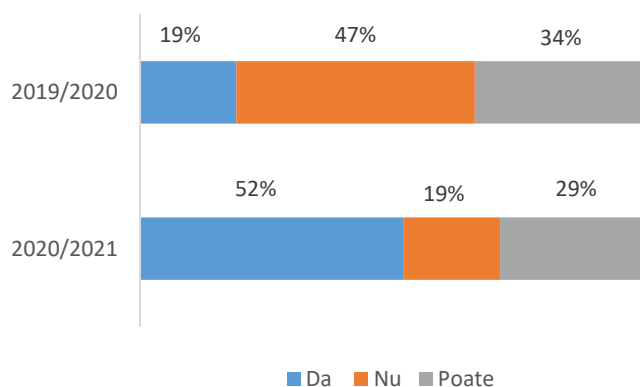
Pentru a evita incomoditățile cauzate de aspectele tehnice, este oportună dezvoltarea metodelor asincrone de relaționare profesor-student, eficiența maximă în acest sens fiind oferită de înregistrările video ale activităților desfășurate online, crearea materialelor informaționale digitale specifice învățământului la distanță etc.

Gradul de dificultate și de implicare privind realizarea sarcinilor individuale a constituit aria de interes pentru următoarele două subiecte, răspunsurile constituind baza pentru modul de dezvoltare a formei de învățământ la distanță (Figura 6 a, b).

Figura 6. a) Pentru dumneavoastră forma de instruire la distanță a fost dificilă?
b) Cât timp vă ia pregătirea individuală în cazul învățământului la distanță?

Cu referire la dificultatea adaptării la forma de instruire la distanță, pentru 49% din respondenți aceasta nu a fost o problemă, pentru alții 45% a fost o problemă, mai mult sau mai puțin dificilă. În același timp, 6% dintre respondenți nu s-au determinat la acest subiect. Comentariile formulate permit concluzionarea faptului că formatul instruirii a influențat climatul sociopsihologic al învățării. Studenții menționează că simt lipsa comunicării directe cu cadrele didactice și colegii. Mai mult de 30% simt disconfort când sunt rugați să conecteze camerele web, iar peste 25% nu au curaj să formuleze întrebări online.

Figura 7. Ați urma și în continuare această formă de organizare a instruirii?

Studiul realizat denotă că mai mult de 38% dintre studenți consumă peste 3 ore zilnic pentru pregătirea individuală, dar este de menționat faptul că această pondere este de 2 ori mai mică față de rezultatele din semestrul de primăvară al a. u. 2019/2020, când UTM a trecut forțat și în regim de urgență la instruirea online.

În același timp, în comentariile oferite studenții menționează și efecte pozitive ale studiului la distanță: mai mult timp liber, posibilitatea de a studia în condiții de confort, facilitarea procesului de combinare a studiilor cu activitatea realizată în câmpul muncii (pentru cei angajați).

A fost evaluat nivelul general de pregătire a studenților (în aspect tehnic, organizatoric sau psihologic) pentru implementarea formei de învățământ la distanță (Figura 7). Primele experiențe obținute ca urmare a realizării activităților de predare-învățare-evaluare în formatul învățământului la distanță de către toate părțile implicate în proces au permis atingerea unei creșteri semnificative a numărului celor care optează pentru această formă de învățământ, 52% în anul 2020/2021 comparativ cu 19% în 2019/2020 [16].

Concluzii

În concluzii se poate menționa că gradul de satisfacție al studenților de studiile la distanță depinde de context (situația este impusă, în cazul dat de pandemie sau aleasă (pentru forma de învățământ la distanță), de specificul programului de studii și implicit al disciplinelor, de gradul de pregătire al cadrelor didactice și adaptarea materialelor de studii pentru această formă de predare-învățare-evaluare. În ciuda provocărilor cu care s-au confruntat, studenții au o perspectivă favorabilă asupra instruirii online în condițiile pandemice, dar și în afara acestora.

La moment, activitățile de studii s-au desfășurat aplicând metodele pedagogice, dar și materialele caracteristice formelor tradiționale de predare față în față, dar aplicate prin intermediul dispozitivelor și mijloacelor TIC. Diversificarea și dezvoltarea dispozitivelor și mijloacelor TIC a facilitat procesul de comunicare, dar și a permis evidențierea riscului de supraapreciere a instrumentelor digitale raportat la paradigmele psihopedagogice și metodele de predare-învățare-evaluare, care au demonstrat rezultate bune în aplicarea anterioară.

Pentru o reală trecere la forma de învățământ la distanță, dar și introducerea instruirii online ca formă de suport pentru formele tradiționale de învățare se pot rezuma următoarele direcții de activitate:

1. *Selectarea strategiilor de instruire adecvate formei de învățământ*, adaptate la ciclul și domeniul general de studiu și, desigur, la disciplina predată.
2. *Conceptualizarea psihopedagogică a procesului de predare-învățare*. Teoriile neurocognitive ce descriu modul în care oamenii învață, dar și abordările pedagogice moderne bazate pe aceste teorii rămân valabile și pentru situația în care se optează pentru abordări didactice și instrumente noi, inclusiv cele digitale.
3. *Asigurarea unei învățări corecte și eficiente pentru studenți*. În pofida faptului că marea majoritate a respondenților a menționat aplicația MS Teams ca cea mai utilizată în procesul didactic din această perioadă, forma de învățământ la distanță este axată pe activități desfășurate asincron. Acest fapt impune reorganizarea conținutului informațional fără a afecta caracterul științific al materialului predat.
4. *Perfecționarea cadrelor științifico-didactice* în domeniul metodicii predării la distanță și proiectării materialelor didactice orientat spre această formă de predare.

5. *Identificarea celor mai reușite îmbinări dintre metoda de predare și resursa TIC aplicată.* Astfel, instrumentele digitale utilizate, în pofida utilității vădite, nu pot aduce îmbunătățiri în calitatea predării decât în situații în care acestea reprezintă mijlocul de punere în aplicare a unei strategii didactice bine gândite și structurate.
6. *Consilierea studenților,* încurajarea acestora pentru învățare activă, inclusiv prin colaborare în afara orelor de studii, pentru a limita impactul negativ al lipsei de comunicare față-în-față cu cadrele didactice și colegii.

Bibliografie

1. Allocution liminaire du Directeur général de l’OMS lors du point presse sur la COVID-19 - 11 mars 2020 disponibil: [who.int/fr/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020](https://www.who.int/fr/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020)
2. <https://www.pearson.com/content/dam/one-dot-com/one-dot-com/us/en/files/AlreadyOnline-COVID-Impact-PPT.pdf>
3. <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordin%2014-CI%20din%2016.06.2020.pdf>
4. Principalele rezultate ale cercetării „Influența pandemiei COVID-19 asupra gospodăriei” în trimestrul III 2020. [accesat mai 2021] disponibil: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6859&parent=0>.
5. Comparing Student Satisfaction With Distance Education to Traditional Classrooms in Higher Education: A Meta-Analysis. Mike Allen, John Bourhis, Nancy Burrell & Edward Mabry Pp. 83 - 97 | Published online: 07 Jun 2010 https://doi.org/10.1207/S15389286AJDE1602_3
6. Key Factors for Determining Students’ Satisfaction in Distance Learning Courses: A Study of Allama Iqbal Open University. Afzaal Ali Israr Ahmad International Islamic University, Pakistan. CONTEMPORARY EDUCATIONAL TECHNOLOGY, 2011, 2(2), 118 - 134. <https://www.cedtech.net/download/key-factors-for-determining-student-satisfaction-in-distance-learning-courses-a-study-of-allama-6047.pdf>
7. A Comparative Study of Student Satisfaction Level in Distance Learning and Live Classroom at Higher Education Level. Mahmood, Azhar; Mahmood, Sheikh Tariq; Malik, Allah Bakhsh. Turkish Online Journal of Distance Education, v13 n1 p. 128 - 136 Jan 2012.
8. Constructs of Student-Centered Online Learning on Learning Satisfaction of a Diverse Online Student Body: A Structural Equation Modeling Approach. Fengfeng Ke, Dean Kwak. Journal of Educational Computing Research <https://journals.sagepub.com/doi/10.2190/EC.48.1.e>
9. Impact of COVID-19 on the experience of teaching students in the university. <https://www.wework.com/ru-RU/ideas/research-insights/research-studies/the-impact-of-covid-19-on-the-university-student-experience>
10. Help based on the results of a survey of students of Russian universities about working remotely during the forced transition to distance learning in March-June 2020. <https://profsobranie.ru/201>
11. The storm of the first weeks: how higher education stepped into the reality of a pandemic [Ed. team: A.V. Klyagin and others]. National Research University Higher School of Economics, Institute of Education. - M.: NRU HSE, 2020. – 112 c.
12. The use of distance learning in a pandemic: advantages and disadvantages (based on the material of a sociological survey) 140/anip-2021-1001-0049. Azimuth of Scientific Research: Pedagogy and Psychology. 2021. T. 10. № 1(34) p-ISSN: 2309-1754; <https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-distantsionnogo-obucheniya-v-usloviyah-pandemii-preimuschestva-i-nedostatki-na-materiale-sotsiologicheskogo-opros-a/>
13. <https://www.pearson.com/ped-blogs/blogs/2020/06/survey-higher-ed-presidents-responding-to-the-covid-19-crisis.html>
14. https://www.pearson.com/content/dam/global-store/global/resources/Global_Learner_Pulse_Survey_Wave%20II_May_2020.pdf
15. <https://studyportals.com/blog/decrease-of-international-enrolments-expected-to-continue-beyond-fall-2020/>
16. <https://sondaj.utm.md/sondaje/>